

Organització de la formació del professorat a les Illes Balears: descripció, cronologia i marc legislatiu

Organización de la formación del profesorado en las Islas Baleares: descripción, cronología y marco legislativo

Organisation of teacher training in the Balearic Islands: description, chronology and legislative framework

Margalida Barceló i Taberner, mbarcelo@dginnova.caib.es

Cap del Servei de Formació Permanent del Professorat. Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat. Conselleria d'Educació i Cultura. Govern de les Illes Balears.

Resum

Es desenvolupa l'organització de la formació del professorat de les Illes Balears al llarg dels 25 anys de la seva existència. En primer lloc, es comenten tots i cadascun dels centres i serveis que en formen part de l'estructura administrativa així com també, la planificació de treball i funcions de cadascun. Seguidament, es relacionen els càrrecs i persones responsables del Servei de Formació del Professorat des de 1983 fins l'any 2011. Finalment, es desenvolupa el marc normatiu que regula o ha regulat la formació del professorat no-universitari de les Illes Balears.

Paraules clau

Servei de Formació del Professorat, Illes Balears, marc legislatiu, recorregut històric.

Resumen

Se desarrolla la organización de la formación del profesorado de las Islas Baleares a lo largo de los 25 años

de su existencia. En primer lugar, se comentan todos y cada uno de los centros y servicios que forman parte de la estructura administrativa así como también, la planificación de trabajo y funciones de cada uno. Seguidamente, se relacionan los cargos y personas responsables del Servicio de Formación del Profesorado desde 1983 hasta del año 2011. Finalmente, se desarrolla el marco normativo que regula o ha regulado la formación del profesorado no universitario de las Islas Baleares.

Palabras clave

Servicio de Formación del Profesorado, Islas Baleares, marco legislativo, recorrido histórico.

Abstract

This paper describes how teacher training has been organised in the Balearic Islands over the 25 years of its existence. First, it discusses each centre and service that is part of the administrative structure, as well as how work is planned and the functions of each. Then

the posts and heads of the Teacher Training Service from 1983 to 2011 are listed. Lastly, the regulatory framework that regulates or has regulated non-university teacher training in the Balearic Islands is explained.

Keywords

Teacher training service, Balearic Islands, legislative framework, historical review.

1. DESCRIPCIÓ

L'organització de la formació permanent del professorat no universitari de les Illes Balears, l'assignació dels recursos humans i econòmics i el desenvolupament de la legislació pertinent és competència de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear. El marc legislatiu s'articula amb el desplegament del Decret 68/2001 que estableix l'estructura i el funcionament de la formació permanent del professorat no universitari de les Illes Balears. Posteriorment s'han publicat ordres de reconeixement i homologació d'activitats, de creació dels centres del professorat i de plans plurianuals de formació. Tota la gestió de la formació a les Illes Balears pren com a marc aquesta normativa.

La Conselleria d'Educació i Cultura manté l'estructura organitzativa amb recursos propis, fonamentalment, encara que també regula la participació i col·laboració d'altres institucions i entitats, d'àmbit supraautonòmic (Ministeri d'Educació) i autonòmic (UIB, ICE-UIB, sindicats, i associacions professionals, principalment).

La gestió de la formació permanent depèn de la Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat, unitat orgànica de l'administració autonòmica, que a través del Servei de Formació Permanent del Professorat (SFPP) coordina el desenvolupament dels plans i programes de formació permanent del professorat i les actuacions realitzades des dels diferents serveis i direccions generals de la Conselleria d'Educació i Cultura. La Comissió de Formació del Professorat de les Illes Balears n'és l'òrgan consultiu.

Els sis centres del professorat (CEP) són les unitats operatives adscrites al SFPP i estan distribuïts territorialment a cada illa, tres a l'illa de Mallorca: CEP For-

mentera, CEP d'Eivissa, CEP de Menorca (amb seu a Maó i a Ciutadella), CEP de Manacor, CEP d'Inca i CEP de Palma Jaume Cañellas Mut. Són centres per a la formació del professorat en exercici, de centres públics i privats concertats de les Illes Balears, tant d'ensenyaments de règim general com d'ensenyaments especials. Tenen la consideració de centres docents i es regeixen per òrgans unipersonals (director/a i secretari/ària) i òrgans col·legiats (Consell de CEP i Equip Pedagògic). Promouen el desenvolupament professional del professorat per mitjà de la dinamització de la seva formació permanent contextualitzada en la pràctica professional. Per això, han d'elaborar plans anuals d'actuació en matèria de formació del professorat del seu àmbit, amb l'objectiu de desenvolupar els programes anuals que es derivin del Pla de Formació Permanent del Professorat de les Illes Balears.

Els centres docents, entesos també com a agents de formació permanent, participen d'aquesta estructura organitzativa, al propi centre i amb el cap d'estudis com a representant del CEP al qual estan adscrits i com a responsable del Pla de formació del centre, inclòs a la programació general anual. El professorat té també representació al Consell del Centre de Professorat al qual està adscrit, i a la Comissió de Formació Permanent del Professorat de les Illes Balears.

Per planificar les activitats de formació permanent s'ha de treballar des de diferents nivells de concreció. L'elaboració o revisió de normativa, la detecció de necessitats i l'avaluació i elaboració de plans plurianuals que defineixen el model, n'és un primer nivell. En un altre, anual, es concreten l'assignació de recursos humans i econòmics i el programa de formació i la seva avaluació. Finalment, el nivell més operatiu es concreta en les activitats formatives, el seu disseny, desenvolupament i avaluació.

El reconeixement de la formació permanent del professorat actualment està lligat als mèrits individuals que es necessiten en pràcticament totes les convocatòries en relació a aspectes laborals de la funció docent (accés a la funció docent, concursos de trasllat, comissions de servei per accedir a serveis educatius o càrrecs, etc.) i a aspectes econòmics (el complement econòmic específic atorgat per acreditar cent hores de formació cada sis anys, el *sexenni*).

2. CRONOLOGIA I RESPONSABLES DE LA FORMACIÓ

Podem distingir dos períodes ben diferenciats tant en l'estructura organitzativa com en la normativa d'aplicació, comentada ja a l'apartat anterior: el període precompetencial i el període autonòmic. A la taula següent n'esmentam les unitats organitzatives i les persones que n'han estat responsables:

Període	Unitat organitzativa	Responsables
1983-1995	Direcció Provincial del MEC a les Illes Balears	Andreu Crespi Plaza
	Unitat de Programes Educatius	Bartomeu Llinàs Ferrà
1995-1996	Direcció Provincial del MEC a les Illes Balears	Bartomeu Llinàs Ferrà
	Unitat de Programes Educatius	Maria del Carme Pons Llabrés
1996-1998	Direcció Provincial del MEC a les Illes Balears	Juan Francisco Romero Valenzuela
	Unitat de Programes Educatius	Josep Maria Salom Sancho
1998-1999	Direcció General d'Ordenació i Innovació	Miquel Sbert Garau
	Servei de Formació Permanent del Professorat	Pere Moyà Niell
1999-2003	Direcció General d'Ordenació i Innovació	Catalina Bover Nicolau
	Servei de Formació Permanent del Professorat	Salvadora Muñoz Martínez Jaume Ordines i Llobera (2002-2003)
2003-2007	Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat	Joana Rosselló Morales
	Servei de Formació Permanent del Professorat	Lluís Segura Aguilar
2007-2011	Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat	Josep Serra Colomar (2007-2009) Miquel Perelló Oliver (2010-2011)
	Servei de Formació Permanent del Professorat	Margalida Barceló i Taberner

Taula 1. Unitats organitzatives i persones responsables de la formació del professorat

3. MARC LEGISLATIU

Quan el Ministeri d'Educació va crear els CEP, a les Illes Balears no es comptava amb competències de govern autonòmic en matèria educativa. Llavors, des de finals de l'any 1984 fins al 1999 la normativa que va regir la formació permanent del professorat va ser l'estatal.

La comunitat autònoma de les Illes Balears, una vegada assolides les competències en matèria d'educació i cultura (1998), ja va estar en disposició de poder publicar normativa pròpia dins del marc competencial. El 1999 es va publicar una Ordre que regulava la planificació i el reconeixement de la formació permanent del professorat no universitari, però el vertader punt de partida i de referència per a tota la normativa posterior i fins a l'actualitat és el Decret 68/2001, de 18 de maig, pel qual es regula l'estructura i l'organització de la formació permanent del professorat de la comunitat autònoma de les Illes Balears (BOIB núm. 63 de 26-5-2001).

L'esmentat decret regula els següents aspectes:

- L'estructura administrativa des d'on s'ha de gestionar la formació del professorat i les seves funcions: el Servei de Formació Permanent del Professorat, incorporat a la unitat orgànica de l'aleshores anomenada Direcció General d'Ordenació i Innovació, actualment Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat¹, actuarà com a òrgan coordinador; els centres del professorat, centres adscrits al servei esmentat, com a unitats organitzatives; i la Comissió de Formació Permanent del Professorat de les Illes Balears, com a òrgan consultiu.

1. DECRET 11/2007, d'11 de juliol, del president de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (BOIB 12/07/2007 n. 104)

- b. La planificació de la formació permanent del professorat. El decret ordena l'elaboració d'un pla quadriennal en el qual es defineixin els trets i les prioritats de la formació i l'elaboració de programes anuals on es concretin les accions formatives. Aquesta planificació, el pla i els programes anuals que se'n derivin són els instruments d'orientació i coordinació de l'activitat desenvolupada pels diversos òrgans de gestió de la formació permanent del professorat de les Illes Balears.
- c. Els objectius, les funcions i l'estructura organitzativa dels centres de professorat. El decret regula els centres de professorat i la seva adscripció a l'administració educativa, els seus òrgans de govern i les seves funcions, els seus objectius, la composició i funcions de l'equip pedagògic, les funcions dels assessors i assessores de formació i el sistema d'accés a la direcció i a les assessories.
- d. Les entitats col·laboradores. Únicament s'esmenta que la universitat, les institucions, les empreses o les entitats especialitzades en formació permanent podran col·laborar en el desenvolupament d'activitats de formació permanent del professorat, en coherència amb el que preveu el Pla quadriennal de formació. No especifica com s'ha de regular aquesta col·laboració.

programada per les entitats col·laboradores i homologada per l'administració; defineix les modalitats formatives i les seves característiques; i regula el reconeixement de la formació al professorat, els seus efectes i la seva gestió.

- b. *Ordre de dia 27 de gener de 2009, de la consellera d'Educació i Cultura, per la qual es regula l'estructura i el funcionament dels centres de professorat de les Illes Balears* (BOIB 14/02/09 n. 23). Indica quins són els centres del professorat (CEP) i els seus àmbits geogràfics, els òrgans de govern unipersonals i col·legiats, les seves funcions i si n'és el cas els requisits, la forma d'accés i la duració en els càrrecs i la seva avaluació. Regula la tipologia i la distribució de les assessories de formació permanent, els requisits i la forma d'accés dels assessors i assessores de formació, la duració i l'avaluació en el lloc de treball. Especifica els aspectes normatius de l'organització i funcionament dels centres de professorat i la seva coordinació (horaris, pressuposts, registres de documentació, etc.).
- c. *Ordre de dia 5 d'agost de 2008, de la consellera d'Educació i Cultura, per la qual s'aprova el Pla quadriennal (2008-2012) de Formació Permanent* (BOIB 23/08/08 n. 118). Aprova el Pla de Formació Permanent que ha de regir els programes de formació des del curs 2008-2009 fins al curs 2011-2012. S'hi exposen els principis pedagògics i metodològics orientadors del Pla, l'estructura de la formació permanent a les Illes Balears i la seva gestió administrativa, les necessitats formatives del professorat i dels centres, les línies prioritàries d'actuació per a la confecció dels successius programes de formació anuals, els projectes experimentals o específics que s'impulsaran i les actuacions preferents d'avaluació de la formació permanent en relació amb el Pla.

A la taula següent esmentam la normativa que ha regulat o regula la formació del professorat no universitari a les Illes Balears:

A partir del Decret 68/2001 es despleguen altres disposicions que regulen aspectes concrets de la formació permanent del professorat. Comentarem l'abast i la naturalesa de les ordres que actualment són vigents:

- a. *Ordre del Conseller d'Educació i Cultura del dia 2 de gener de 2002 per la qual es regula la planificació i el reconeixement de la formació permanent del professorat no universitari* (BOIB núm. 8 de 17-01-02). Es tracta d'una normativa bàsica per a la gestió administrativa de la formació permanent, tant pel que fa a la formació permanent programada des de l'administració educativa, com pel que fa a la

Cronologia	Normativa	Publicació	Contingut	Observacions
1984 (14 de novembre)	Real Decreto 2112/1984	BOE núm. 282 (24/11/84)	Regula la creació i funcionament dels centres de professors (CEP)	Normativa estatal Derogat pel RD 294/1992
1992 (27 de març)	Real Decreto 294/1992	BOE núm. 81 (3/4/92)	Regula la creació i funcionament dels centres de professors (CEP)	Normativa estatal Derogat pel RD 1693/1995
1995 (20 d'octubre)	Real Decreto 1693/1995	BOE núm. 268 (9/11/95)	Creació dels centres de professors i recursos (CPR)	Normativa estatal Derogat pel Decret 68/2001 autonòmic
1998	La comunitat autònoma de les Illes Balears obté les competències en matèria d'educació i cultura.			
1999 (30 de desembre)	Ordre	BOIB núm. 10 (22/01/00)	Regula la planificació i el reconeixement de la formació permanent del professorat no universitari	Derogada per l'Ordre de dia 2 de gener de 2002
2000 (14 d'abril)	Ordre	BOIB núm. 57 (6/5/00)	Aprova el Pla Quadriennal (2000-2004) de Formació Permanent	1r Pla de formació autonòmic
2001 (18 de maig)	Decret 68/2001	BOIB núm. 63 (26/5/01)	Regula l'estructura i l'organització de la formació permanent del professorat de la comunitat autònoma de les Illes Balears	VIGENT Decret a partir del qual s'han de desplegar les altres disposicions
2001 (28 de maig)	Ordre	BOIB núm. 67 (05/06/01)	Crea els centres de professorat i regula la seva estructura i funcionament.	Derogada per l'Ordre de dia 28 de juny de 2006
2002 (2 de gener)	Ordre	BOIB núm. 8 (17/1/02)	Regula la planificació i el reconeixement de la formació permanent del professorat no universitari	VIGENT Deroga l'Ordre de 30 de desembre de 1999
2003 (27 de febrer)	Ordre	BOIB núm. 34 (13/03/03)	Es fixen els mòduls econòmics de les indemnitzacions corresponents a les activitats de formació permanent del professorat no universitari	VIGENT
2004 (15 de setembre)	Ordre	BOIB núm. 132 (21/09/04)	Aprova el Pla quadriennal (2004-2008) de Formació Permanent	Substitueix el 1er Pla de Formació Permanent 2000-2004
2006 (28 de juny)	Ordre	BOIB núm. 93 (4/7/06)	Regula l'estructura i el funcionament dels centres de professorat	Derogada per l'Ordre de 27 de gener de 2009. [Derogava l'Ordre de dia 28 de maig de 2001]
2009 (27 de gener)	Ordre	BOIB núm. 23 (14/2/09)	Regula l'estructura i el funcionament dels centres de professorat	VIGENT Substitueix l'Ordre de 28 de juny de 2006
2009 (20 de novembre)	Decret 85/2009	BOIB núm. 174 (28/11/09)	Regula la implantació del complement específic singular del càrrec de secretari o secretària dels centres de professorat	VIGENT
2008 (5 d'agost)	Ordre	BOIB núm. 118 (23/08/08)	Aprova el Pla de Formació Permanent 2008-2012	VIGENT Substitueix el 2n Pla de Formació Permanent 2004-2008

Taula 2. Normativa reguladora (vigent o no) de la formació del professorat no-universitari a les Illes Balears.

4. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CEP d'Eivissa (2010). *Programació general anual. Centre de Professorat d'Eivissa*. Obtingut de:
http://cepeivissa.caib.es/images/stories/docspdf/pga_10_11_eivissa.pdf
- CEP de Formentera (2010). *Pla anual del CEP de Formentera*.
Obtingut de: http://cepformentera.caib.es/images/stories/docspdf/PGA_CEP_Formentera_09-10.pdf
- CEP d'Inca (2009). *Pla anual del CEP d'Inca*. Obtingut de:
http://cepinca.caib.es/images/stories/docspdf/pla_anual.pdf
- CEP de Manacor (2010). *Pla anual del CEP de Manacor*.
Obtingut de: http://cepmanacor.caib.es/images/stories/PGA_10_11cepmanacor.pdf
- CEP de Menorca. (2009). *Centre de Professorat de Menorca. Programació general anual. Curs 2009-2010*. Obtingut de:
http://cepmenorca.caib.es/images/stories/Documents/Pla_0910.pdf
- CEP de Menorca. (2010). *Pla anual del CEP de Menorca. Curs 2010-2011*. Obtingut de:
http://cepmenorca.caib.es/images/stories/Documents/pla%20anual%202010_11.pdf
- CEP de Palma Jaume Cañellas Mut (2010). *Pla anual de formació permanent del professorat*. Obtingut de:
http://ceppalma.caib.es/images/stories/Normativa_CEP/PGA_2010_11_def.pdf
- CEP de Palma Jaume Cañellas Mut (2009). *Pla anual de formació permanent del professorat*. Obtingut de:
http://ceppalma.caib.es/images/stories/pla_anual_09_10.pdf
- Decret 68/2001, de 18 de maig, pel qual es regula l'estructura i l'organització de la formació permanent del professorat de la comunitat autònoma de les Illes Balears. *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, 63, 7612-7616. Obtingut de: <http://boib.caib.es/pdf/2001063/mp7612.pdf>
- Decret 11/2007, d'11 de juliol, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears. *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, 104, 5-9. Obtingut de: <http://boib.caib.es/pdf/2007104/mp5.pdf>
- Ordre del Conseller d'Educació i Cultura del dia 2 de febrer de 2002 per la qual es regula la planificació i el reconeixement de la formació permanent del professorat no universitari. *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, 8, 577-584. Obtingut de: <http://boib.caib.es/pdf/2002008/mp577.pdf>
- Ordre de dia 5 d'agost de 2008, de la consellera d'Educació i Cultura, per la qual s'aprova el Pla quadriennal (2008-2012) de Formació Permanent. *Butlletí Oficial de les Illes Balears*. 118, 4-23. Obtingut de: <http://boib.caib.es/pdf/2008118/mp4.pdf>
- Ordre de dia 27 de gener de 2009, de la consellera d'Educació i Cultura, per la qual es regula l'estructura i el funcionament dels centres de professorat de les Illes Balears. *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, 23, 13-16. Obtingut de: <http://boib.caib.es/pdf/2009023/mp13.pdf>

Per citar aquest article:

Barceló i Taberner, M. (2011). Organització de la formació del professorat a les Illes Balears: descripció, cronologia i marc legislatiu. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 2. 121-126. Obtingut de: <http://www.innovib.cat/numero-2/pdfs/art10.pdf>